

Промените в застраховането: предпоставка за стабилен и ефективен застрахователен пазар

От 01.01.2016г. в България влезе в сила нов Кодекс за застраховането.

С новия Кодекс за застраховането в българското законодателство се въвежда европейската Директива 2009/138/ЕО относно започването и извършването на дейността по застраховане и презастраховане, публично известна като Платежоспособност II (Solvency II), с последващите ѝ изменения и допълнения с Директиви 2011/89/ЕС, 2012/23/ЕС, 2013/58/ЕС и 2014/51/ЕС, както и разпоредбите на Директива 2002/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно застрахователното посредничество, изменена и допълнена с Директива 2014/65/ЕС, както и на Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка.

Европейската Директива Платежоспособност II (Solvency II) създава обща правна рамка за Европейския съюз в областта на застраховането и презастраховането, като определя изискванията за платежоспособност и риск, на които следва да отговарят застрахователните и пенсионните компании, извършващи бизнес в Европа.

С новия Кодекс за застраховането се усъвършенства нормативната уредба и се въвеждат стандартизираните изисквания на общността за гарантиране на сигурност на пазара на застрахователни услуги с цел по-добра защита на интересите на ползвателите на застрахователни услуги.

С кодекса за застраховането са въведени нов режим за капиталови изисквания, нови принципи за инвестиране на активите, значително по-високи изисквания са поставени за управление на риска и за надзора на застрахователите като гаранция за финансова стабилност и за изпълнение на задълженията към потребителите на застрахователни услуги. Въвежда се промяна в регламентацията относно дейността на застрахователните посредници, както и относно разпространението на застрахователни продукти. Доразвита е уредбата за застрахователния договор, регламентираща отношенията между застраховател и застрахован, вкл. чрез въвеждане на нови правни институти, има промени на регламентацията относно застрахователните претенции.

С новия Кодекс за застраховането се подобрява системата за предявяване на претенции с цел повишаване защитата на ползвателите на застрахователни услуги.

1. Така с чл.106 от КЗ се въвежда задължение за застрахователите за задължителна писмена регистрация с данни за банкова сметка по всяка предявена застрахователна претенция, като задължението включва следните видове регистрационни действия: 1/ застрахователите регистрират датата на всяка застрахователна претенция, 2/ регистрират датата на депозиране на всеки последващ документ по заведена вече претенция, и 3/ се въвежда задължение да се удостоверява всяко едно от тези обстоятелства поотделно или под опис пред лицето, заявило претенцията.

Целта е да се предотвратят практики, при които ползватели на застрахователни услуги не разполагат с доказателства за представени от тях документи пред застрахователя относно основанието и размера на заявената от тях застрахователната претенция, както и се намалява риска за злоупотреба от оправомощени лица с обезщетенията чрез извършване на плащания по банкови сметки на пълномощници.

2. Въвежда се с чл.380 КЗ задължително предявяване на претенцията пред застрахователя преди съдебно предявяване на претенцията. Иск в съда или арбитража може да се предяви само в три хипотези: ако няма произнасяне в законния срок на застрахователя по претенцията, или когато е отказано плащане, или ако заявеният претенцията не е съгласен с размера на платеното обезщетение.

3. Въвеждат се нови срокове за произнасяне на застрахователя по претенциите:

– По застраховките, които не представляват «застраховки на голям риск» (вж. чл.108 от КЗ) освен досегашните срокове за произнасяне в срок от 15 дни, които се запазват, **са предвидени нови окончателни срокове** за произнасяне на застрахователя в случаите, когато не са били представени всички доказателства – предвиден е 6 м. срок от датата на предявяване на претенцията по всички застраховки, с изключение на застраховката задължителна «Гражданска отговорност» на автомобилистите, по която се запазва досега определения срок от 3 месеца.

– По застрахователните претенции по «застраховки на голям риск» се въвежда срок за произнасяне до шест месеца за случаите, когато са представени всички доказателства и окончателен срок – до една година от предявяване на претенцията, за случаите, когато не са представени всички доказателства, освен в предвидените изключения.

4. От особено практическо значение е въведеното задължение на застрахователите писмено да предоставят фактическа и правна обосновка на определения

размер на обезщетението в 7-дневен срок от постъпване на жалба на ползвател на застрахователни услуги, на който не му е ясно как е определен размера на застрахователното обезщетение. Това не отменя задължението за мотивирано произнасяне на застрахователя по претенцията, а съставлява допълнителна гаранция за правата на ползвателите на застрахователни услуги.

5. Кодексът за застраховането въвежда общ стандарт в защитата на всички потребители на застрахователни услуги като предвижда с чл.290 от КЗ създаване и поддържане на организация за разглеждане на жалби на ползватели на застрахователни услуги както на ниво Комисията за финансов надзор, така и от всеки застраховател или застрахователен брокер на застрахователни продукти.

6. Новости има и при регулацията на застрахователния договор:

Кодексът за застраховането въвежда **нови институти и практики** на държавите членки на Европейския съюз: Урежда се нормативно застрахователен договор за бъдещ застрахователен интерес (вж. чл.349). Въвежда се институтът на застрахователния период от една година (чл.352) и има нова регламентация в тази връзка на безсрочен застрахователен договор, на договор за период по-малък от една година и на многогодишен застрахователен договор, с което се отговаря на нуждите на пазара.

Сравнително подробно е уредено с нормата на чл.353 от КЗ правната възможност за еднократно автоматично подновяване на застрахователния договор в случай, че има подобна клауза в самия договор и при условие, че няма възражение на страна по договора преди изтичане на текущия застрахователен период.

Ретроактивното и предварителното покритие са нови институти, уредени в Част четвърта, глава 36, раздел II, които досега са прилагани като договорна практика при търговските отношения.

7. Подробна е регламентацията на Съдържанието на застрахователния договор и е вменено задължение за застрахователите за ясно, недвусмислено и изчерпателно определяне на условията, при които се прилагат изключенията от застрахователно покритие, вкл. за застраховките «Живот» и «Заболяване».

Важно значение за защита правата на ползвателите на застрахователни услуги има нововъведената забрана за застрахователите в чл.362 от КЗ да не могат да правят отказ от изплащане на обезщетение при разкриване на обстоятелства, съществени за риска, съществували при сключване на договора, за които застрахователят не е поставил въпроси или е поставил въпроси, но не е получил точни и ясни отговори. Това ще осуети за в бъдеще случаи в практиката за отказ на плащане по сключените договори от

застрахователи чрез прехвърляне на последиците от собствените им отговорности по отношение на разкриване на обстоятелствата, свързани с риска, върху ползвателите на застрахователни услуги.

8. С новия Кодекс за застраховането е въведена детайлна уредба на **застраховката за обезпечение на заем или банков кредит, както и на застраховката на лизингово имущество**, въведена е възможност за застраховане на имущество по договорена стойност.

При застраховката за обезпечение на заем или банков кредит с цел по-голяма сигурност и защита правата на длъжника, с текста на чл.382 от КЗ му се предоставят права на застрахован. Това дава възможност за активни действия, вкл. активна легитимация на длъжника по банковия кредит, обезпечен със застраховката, за съдебни искиове при липса на активност от страна на застрахования кредитор.

9. Доразвита е уредбата на застраховките «Живот» и «Злополука», задължителната застраховка «Професионална отговорност» и на задължителната застраховка «Гражданска отговорност» на автомобилистите.

Комисията за финансов надзор ще бъде компетентен орган по прилагането изискванията на Директивата Платежоспособност II и на регламентите на Европейската комисия по прилагането ѝ в Република България.

С въвеждане на новия Кодекс за застраховането в България се създават условия за развитието на стабилен, прозрачен и ефективен застрахователен пазар – неделима част от единния застрахователен европейски пазар.